

ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
2^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΛΛΙΠΟΛΗΣ-ΤΑΞΗ Β ΚΑΙ Γ-ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2016/17

© 2016 C. Antypas

ΜΑΘΗΜΑ 1

A1. Το αλφάβητο, οι δίφθογγοι, τα φωνητικά σύμβολα και η ταξινόμηση των γραμμάτων

Η αρχαία ελληνική γλώσσα σήμερα έχει μόνο οπτική και όχι ακουστική διάσταση. Η φωνητική απόδοση γραμμάτων και συμβόλων εξαρτάται από τη μητρική γλώσσα του αναγνώστη και δεν επηρεάζει σε κανένα βαθμό την κατανόηση του αρχαίου ελληνικού κειμένου.

Το αλφάβητο

Α α	ἄλφα
Β β	βῆτα
Γ γ	γάμμα
Δ δ	δέλτα
Ε ε	ἒ ψιλόν
Ζ ζ	ζῆτα
Η η	ῆτα
Ι ι	ἰῶτα
Κ κ	κάππα
Λ λ	λάμβδα
Μ μ	μῦ
Ν ν	νῦ
Ξ ξ	ξεῖ
Ο ο	ὀ μικρόν
Π π	πεῖ
Ρ ρ	ῥῶ
Σ σ ς	σῖγμα
Τ τ	ταῦ
Υ υ	ὕ ψιλόν
Φ φ	φεῖ
Χ χ	χεῖ
Ψ ψ	ψεῖ
Ω ω	ὦ μέγα

Σε ελληνικές διαλέκτους συναντώνται επίσης και τα σύμφωνα

Ϝ ϝ	δίγαμμα
Ϟ ϟ	κόππα
Ϡ ϡ	σαμπί

Οι δίφθογγοι

αι ει ηι οι υι

αυ ευ ηυ ου

α η φ

Με ελάχιστες εξαιρέσεις, οι δίφθογγοι θεωρούνται πάντοτε **μακρά φωνήεντα**

Τα φωνητικά σύμβολα**A. Τόνοι**

´ οξεία

` βαρεία

~ περισπωμένη

B. Πνεύματα

, ψιλή

ˆ δασεία

Γ. Υπογεγραμμένη (ιῶτα)(α, η, φ) **ι****Η ταξινόμηση των γραμμάτων**

Φωνήεντα

Βραχεία	Μακρά	Δίχρονα
ε ο	η (= εε) ω (= οο)	α ι υ

Σύμφωνα

Άφωνα

	Ουρανικά	Χειλικά	Οδοντικά
ψιλά	κ	π	τ
μέσα	γ	β	δ
δασέα	χ	φ	θ

Ημίφωνα

υγρά	λ ρ
έρρινα	μ ν
συριστικό	σ

Διπλά

ζ ξ ψ

A2. Γενικοί κανόνες τονισμού

1. Οι λέξεις τονίζονται στη λήγουσα (τελευταία συλλαβή) ή στην παραλήγουσα (προτελευταία συλλαβή) ή στην προπαραλήγουσα (τρίτη συλλαβή από το τέλος). Δεν μπορεί να τεθεί τόνος πέραν της προπαραλήγουσας.
2. Όλες οι λέξεις της ελληνικής τονίζονται, εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις άτονων ή εγκλιτικών λέξεων

Τόνος στη λήγουσα: καί, καλοῦ, ἀνήρ

Τόνος στην παραλήγουσα: κήπος, ἀνθρώπου

Τόνος στην προπαραλήγουσα: ἀκρόπολις

3. Ο τόνος στην προπαραλήγουσα είναι πάντοτε οξεία
ἄνθρωπος, Κόρινθος, διήλθομεν
4. Τα βραχέα φωνήεντα λαμβάνουν πάντοτε οξεία
ὁδός, φέρω, φόβος
5. Περισπωμένη **μπορεί** να λάβουν μόνο τα μακρά φωνήεντα, οι δίφθογγοι και τα δίχρονα φωνήεντα όταν τονίζονται στη λήγουσα και στην παραλήγουσα.
κήπος, γραῖα, καλῆς, ὁδοῖς, πρᾶγμα, μνᾶ.

A3. Ειδικοί κανόνες τονισμού

1. Τόνος στην προπαραλήγουσα

Όταν η λήγουσα είναι μακρά, η προπαραλήγουσα δεν τονίζεται

ἄνθρωπος (λήγουσα βραχεία)

ἀνθρώπους (λήγουσα μακρά)

2. Τόνος στην παραλήγουσα

Η μακρά παραλήγουσα λαμβάνει περισπωμένη όταν η λήγουσα είναι βραχεία. Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις τίθεται οξεία

Κῆπος (μακρά τονιζόμενη παραλήγουσα – βραχεία λήγουσα)

Κήπου (μακρά τονιζόμενη παραλήγουσα – μακρά λήγουσα)

Νέος (βραχεία παραλήγουσα, άρα λαμβάνει υποχρεωτικά οξεία)

3. Τόνος στη λήγουσα

Η μακρά λήγουσα, όταν τονίζεται, λαμβάνει περισπωμένη στις εξής περιπτώσεις

A. βρίσκεται σε γενική ή δοτική ονομάτων

Καλοῦ, καλοῖς

B. Είναι προϊόν συναίρεσης

Ἑρμῆς, ποιεῖς, βασιλεῖς

Γ. Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις η μακρά λήγουσα, όταν τονίζεται, λαμβάνει οξεία, με κάποιες ειδικές εξαιρέσεις.

Τιμή, καί, ἀγοράν, τήν.

B1. Να τονιστούν οι λέξεις του κειμένου:

Οὐρανὸς πρῶτος ἐβασίλευσε. Τέκνα ἔτεκεν τοὺς Ἑκατογχειρας.

Οὗτοι μεγεθει ανυπερβλητοὶ ἦσαν. Κεφαλὰς εἶχον πεντηκοντα
καὶ χεῖρας ἑκατον.